vers

Ferencz Imre

Madár

A gólya hozott – mondták.
(Ki látott gólyát szeptember végén?)
Gyermekkoromban gólyalábakon
jártam a sárban, a réten.

A szemöldököm fecskeszárnyú volt.
A halántékomon most szarkaláb.
Verebeket zaklattam régen,
ne pusztítsák a gabonát.

Egyszer lelőttem egy csókát.
Tágra nyílt szemekkel, vádlón nézett.
Emléke bennem vergelődik.
A lelkiismeretem bevérzett.

A képzeletnek szárnya van.
Az emlékezet csupán árnyék.
Kísérget, mint fegyőr a rabot.
Mintha folyosókon járnék.

Ezeréves holló károg,
látván, hogy ezek elföldelnek élve.
Madár leszek, ha feltámadhatok,
egy következő, másik életemben.

Tovább

Egy-két évig kitart a bőröm
az életem benne letöltöm

mint huzatot paplanlepedőt
cserélni sajnos nem tudom őt

mert nincs rajta cipzár se gomb
rólam a bőrt lehúzni gond

viselem mint ócska zubbonyt
amit a baka lehurbolt

jól érzem magamat benne
mintha kezeslábas lenne

nyáron kifekszem én a napra
legyen sötétebb kicsit barna

télen ráveszek egy kabátot
mert azért féltem az irhámat

látjátok – mondják – megúszta
addig toldozta-foldozta

a bőre kopottasráncos már
a varga legyint lenyúzni kár

megilleti már a részvét
nem éri meg már a bőrét

látjátok túlélte a korát –
vállat von és gyalogol tovább

A túlélő

Borges-átirat

Minden csillag maradjon meg az éjben.
Maradjon meg az éj is.
Nem halok meg,
hadd éljen tovább a világ.
Hadd maradjanak a piramisok, az érmek,
a világrészek, az arcok.
Nem zúzom porrá a történelmet,
nem zúzom porrá a port.
Nem akarom az utolsó naplementét,
nem akarom az utolsó madárdalt.
Hagyom a Mindenséget mindenkire –
élek, amíg csak lehet...

Mögöttem

Jönnek mögöttem az évek
alattomosan kísérnek
parancsra váró hallgatag
kivégzőosztag

összeszámoltam hetvenet
a közeli hozza a fegyvert
a csövet a tarkómon érzem
tudom hogy én is megérem
lábon állva avagy elesve
az erőltetett menetben

mehetek át a Tolvajoson
Lóvész felett a viadukton
minden szakában a napnak
kísér a kivégzőosztag

kísér a fegyveres idő
kísérnek az esztendők
haladok csendben előttük
nem szökhetek meg előlük

AZ IDŐ ÉS AZ ÉLETÜNK

Péter Beáta

– beszélgetés a hetvenéves Ferencz Imre költővel –

Minden időbe ágyazott, mindennek sajátos ideje van – véli Ferencz Imre költő, aki vissza-visszatér verseiben a számára fontosabb, az időhöz kapcsolódó átfordulásokra. Hetvenedik életévét tölti, nemrégiben pedig a Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetésben részesült.

– Több versében is megjelenik az idő motívuma. Most szeptemberben vagyunk – milyen hónap ez Ferencz Imrének?

– September az én hónapom. A mérlegelés hónapja. Ilyenkor felzúg a vén bútorban az erdő. Ilyenkor elmennek a vándormadarak, de még nyílnak a völgyben a kerti virágok... Ilyentájt, a hónap végén születtem. Most, ez alkalommal a hetvenedik életévemet töltöm be, ami emberi számítás szerint nem kevés. Minden időfüggő, minden időben történik, születés, növekedés, elmúlás. Aztán marad végül egy név és két dátum kőbe vagy fába vésve. Mostanában a hetven évem foglalkoztatott, s ennek már nyoma van az új verseimben. Annak idején verset írtam a negyvenedik születésnapomra, majd amikor ötvenéves lettem, amikor hatvankettő, hatvanhat. Talán minden ember titokban felméri, hogy mit valósított meg, mit ért el az életben, egyáltalán mire volt jó az élet. A költő talán azok helyett is nyilatkozik, akik se nem írnak, se nem olvasnak. A vers védekezés az idő múlása ellen, szembefordulás az idővel. Megvigasztal, ha nem csupán az éveket számoljuk, hanem a verseket, a könyveinket is. Egy idő után fontosnak tartom már odaírni a vers alá, hogy mikor írtam, mikor született.

– A költő nyilatkozik mások helyett is. De mi a legfontosabb a költőnek?

– A költő önmagát és a világot akarja kifejezni, és tudnia kell, hogy nem írni verset nem szégyen, de rossz verset írni szégyen. Éppen ezért a legfontosabb minden besorolás, minősítés mellett: a hitelesség. Legyen hiteles a költő, lett légyen mezei vagy erdei költő, népi vagy urbánus, vidéki vagy nagyvárosi stb. Érezzen rá a kortárs beszédre, a saját hangján szóljon, legyen korszerű, különben nincs szükség rá. Témában kell lenni, időszerűnek kell lenni. Persze van divat is, mindig volt, de az múlékony, hamar tovaszáll. Mindig nagyobb a felhozatal, mint ami megmarad belőle, ez a természetben is így van. Egy-egy nagy költőtől is a köztudatban csak a kimagasló teljesítmények maradnak meg, a csúcsok. Száz év múlva kit ismernek, kit olvasnak? A költészet is, mint minden, ami emberi, elhasználódik – mondotta Louis Aragon. A költészet addig él, amíg új verseket írnak, amikor már senki sem ír, akkor érdektelenné válnak a régi könyvek is.

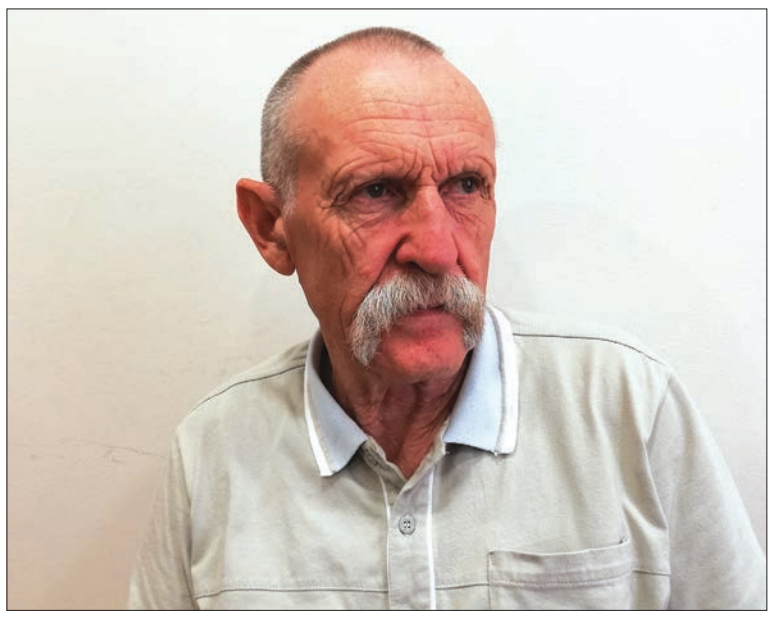

Ferencz Imre — Fotó: Péter Beáta

– Az első versei az Ifjúmunkásban jelentek meg 1968-ban, az első könyve, A hetedik évad *1979-ben jött ki. Eltelt tizenöt év, és 1995-ben kiadta a Státus Kiadónál a* Gyalogszekér *című könyvecskét. Ezt követte a* Járomtánc *2002-ben, a* Tenyerem, hazám *2004-ben, a* Pakli *2012-ben. A* Táncoló kövek *2015-ben, a* Játékidő *2016-ban, a* Félbemaradt tüzek *2017-ben jelent meg, mindhárom a Pallas Akadémia kiadásában.*

– Amint a felsorolásból is kitűnik, főleg az utóbbi években váltam termékennyé. Mondhatni nyugdíjas koromban. Bizonyára jót tett a versírásnak az, hogy megszabadultam az újságírás terhétől, bár publicisztikai írásaimat, könyveimet az újságírásnak köszönhetem, és bevallom, azok is az életem, a munkásságom tartozékai. Ha íróként is emlegetnek, akkor mint publicistát, mert novellát, regényt nem írok. Ha góbésan fogalmazok: a prózaíró a gyümölcsből lekvárt készít, a költő pedig bedögleszti, és lepárolja szesznek. Mondják, hogy a költők vagy ifjan vagy öreg korukban nyújtják a legtöbbet. Azt hiszem, nálam az utóbbi években megjelent könyveim alapján döntötték el a Székelyföld folyóirat szerkesztői, hogy kiadják a válogatott verseimet a Székely Könyvtár sorozatban. Bekerülni a száztagú székely zenekarba számomra kimondhatatlan öröm, s ha száz év múlva egy antológiába bekerül néhány versem, akkor majd örömömben megfordulok a síromban.

– Az már biztos, hogy ezután csak öregkori verseket írok, ha írok. Megértem már, mint az alma, amely még a fán van, de még nem ütötte meg a hóharmat. Van egy kötetnyi új versem a jövő évre, és körvonalazódik egy gyermekverses könyv is.

– Melyik az a napszak, amikor eljön az írás ideje? Mikor és hogyan születik a vers?

– Rendszerint kora hajnalban ajándékoz meg a múzsa egy gondolattal, egy témával, amit félálomban jegyzek le, s amit később alig tudok kibogozni. A zavaros szöveget meg kell tisztítani az indulat mocskától – mondja Márai –, a pátosz nyálától. Amíg tisztul a szöveg, harmadára, negyedére csökken. A versnek is ki kell hűlnie, mint öntés után a harangnak, amelyet kipróbálnak, de igazi hangját mégis ott fenn a toronyban adja ki. A vers is, ha napvilágot látott egy irodalmi folyóiratban, vagy könyvben – akkor kelt visszhangot. A közlés fontos, az alkotónak szüksége van a megméretkezésre, a visszajelzésre. Télen több idő jut az írásra, tavasztól őszig rendszerint Hargitafürdőn telnek a napjaim, ahol szobrászkodom, gombát, málnát, áfonyát, szedret szedek, mint Piroska. És farkasétvágyam van...

– Mint újságíró publicisztikai írásaiért nívódíjban részesült, és életműdíjat kapott. Mint költőt díjazta a Székelyföld folyóirat, majd következett a Gál Sándor-díj. September 18-án magyar állami kitüntetést vehetett át Magyarország Csíkszeredai Főkonzulátusán. Szüksége van-e a költőnek az elismerésre?

– Sartre visszautasította a Nobel-díjat, mondván, fiatal korában nélkülözött, most pedig nincsenek anyagi gondjai, tehát nem kell neki a kitüntetés. Nyilván, ez a visszautasítás, mint szenzáció, csak fokozta a hírnevét! Talán a visszautasítások is jó reklámnak bizonyulnak olykor, felkeltik a kíváncsiságot. Az igazság az, hogy manapság, ha valamit nem reklámoznak, akkor az nincs is! Ha mások díjakat kapnak, s te nem – téged figyelembe sem vesznek. Te nem létezel. Mondják: ha adnak, vedd el! Hanem a ló sem veszi el mindenkitől a cukrot. A lényeg az, hogy ha kitüntettek, senki se mondja, hogy érdemtelenül kaptad a csókot.